

Отримано: 18 травня 2018 р.

Прорецензовано: 23 травня 2018 р.

Прийнято до друку: 30 травня 2018 р.

e-mail: okgerasymov@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2018-9(37)-32-39

Герасимов О. К. Методичне забезпечення оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства у маркетинговому аспекті. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2018. № 9(37). С. 32–39.

УДК: 338.22.021.4

JEL-класифікація: M31

Герасимов Олександр Костянтинович,

аспірант кафедри економіки, управління підприємствами та логістики
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В МАРКЕТИНГОВОМУ АСПЕКТІ

У статті розглянуто проблему формування методичного забезпечення оцінки ефективності діяльності підприємства, досліджено теоретичні підходи до його оцінки. Здійснено групування показників оцінювання за рядом напрямів, сформовано обґрунтований перелік показників, здійснено кластеризацію підприємств і розрахунок інтегрального показника за об'єктивною складовою.

Ключові слова: ефективність, показник, кластер, ранжування, оцінка, напрям, фактор.

Герасимов Александр Константинович,

аспірант кафедры экономики, управления предприятиями и логистики
Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця

МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ В МАРКЕТИНГОВОМ АСПЕКТЕ

В статье рассмотрена проблема формирования методического обеспечения оценки эффективности деятельности предприятия, исследованы теоретические подходы к его оценке. Проведена группировка показателей оценки по ряду направлений, сформирован обоснованный перечень показателей, осуществлена кластеризация предприятий и расчет интегрального показателя объективной составляющей.

Ключевые слова: эффективность, показатель, кластер, ранжирование, оценка, направление, фактор.

Oleksandr Gerasymov,

post-graduate student at the Department of Economics, management and logistics,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic

METHODICAL PROVISION OF ENTERPRISE'S ECONOMIC EFFICIENCY ASSESSMENT IN THE MARKETING ASPECT

The article deals with the problem of developing methodical support for enterprise's activity efficiency assessment and overviews the theoretical approaches to the evaluation. The author groups assess indicators by a number of factors, generates a reasonable list of indicators carries out clusterization of enterprises and calculates the integral index applying the objective component.

Key words: efficiency, index, cluster, ranking, rating, direction, factor.

Постановка проблеми. Значне місце у формуванні методичного забезпечення оцінки ефективності діяльності підприємства має розв'язання проблеми визначення напрямів оцінки ефективності та побудова відповідної обґрунтованої системи показників за кожним із них. Економічну ефективність доцільно розглядати як із позиції підприємства, тобто внутрішнього середовища, так і суб'єктів ринку, тобто зовнішнього оточення, враховуючи, що його пріоритетним суб'єктом є споживач, який здатний генерувати фінансові притоки завдяки споживанню виробленої продукції. Таким чином, економічну ефективність підприємства необхідно досліджувати не тільки з позиції класичної економічної теорії, а й у маркетинговому аспекті, тобто з позиції формування попиту споживачів та стимулювання збуту виробленої продукції. З цією метою доцільно обґрунтувати й розробити методичне забезпечення оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства в маркетинговому аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню методичного забезпечення оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства в маркетинговому аспекті присвячено наукові праці таких видатних вчених: Н. В. Анісова, Л. В. Балабанова, Н. О. Власова, В. М. Гриньова, Т. А. Говоруш-

ко, С. А. Єрохін, С. О. Зубков, С.Б. Іваницька, М. М. Іваннікова, О. А. Кириченко, М. А. Коваленко, Т. В. Лебідь, Л. А. Мороз, Г. І. Писаревська, Г. В. Попова, Е. В. Попов, І. Н. Рогачева, Г. В. Сілакова, І. С. Фоломкіна, В. Л. Чесноков, М. В. Чорна та інші. Але, незважаючи на значну кількість наукових праць щодо вказаної проблематики, спостерігаємо деяку суперечливість між поглядами різних авторів.

Мета статті полягає у формуванні методичного забезпечення оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства в маркетинговому аспекті.

Виклад основного матеріалу. Згідно з основними концептуальними положеннями оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства у маркетинговому аспекті [1; 3–9; 10–19; 21; 22], доцільно виокремити об'єктивну та суб'єктивну складові, які зумовлюється кількісними та якісними результатами його діяльності, характеризуються формуванням відповідних методичних підходів із подальшим об'єднанням їх результатів.

Отже, для оцінювання ефективності діяльності підприємства в маркетинговому аспекті пропонують застосовувати методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною та суб'єктивною складовими, які ґрунтуються на визначенні кількісних і якісних показників, що обґрунтовується таким:

кількісні показники формуються на основі використання об'єктивних даних, які представлено в існуючій в Україні статистичній звітності суб'єктів господарювання. Тому їх доцільно застосувати для оцінки ефективності діяльності підприємства за фінансовим, кадровим, виробничим, інноваційним напрямками. Відбір кількісних показників доцільно здійснювати із застосуванням компаративного аналізу існуючих методичних підходів та літературних джерел, факторного аналізу, ранжування, логіко-змістовного аналізу; якісні показники ґрунтуються на визначенні суб'єктивних властивостей і застосовуються для оцінки ефективності діяльності підприємства за маркетинговим та інформаційно-комунікаційним напрямками. Використання цих показників забезпечує застосування системного та комплексного підходів до оцінки. Їх відбір можливо здійснити із застосуванням контент-аналізу літературних джерел і практики оцінки ефективності діяльності вітчизняних підприємств.

Метою здійснення першого етапу формування методичного забезпечення оцінювання ефективності діяльності підприємства у маркетинговому аспекті є визначення її напрямів та побудова обґрунтованої системи показників, які забезпечать здійснення оцінки з застосуванням комплексного підходу. Реалізація першого етапу здійснюється на основі аналізу літературних джерел з проблематики оцінювання ефективності діяльності підприємства, монографічного аналізу, контент-аналізу факторів, що здійснюють вплив на результати ефективності діяльності підприємства у маркетинговому аспекті.

Аналіз визначень ефективності діяльності підприємства [1; 3–9; 10–19; 21; 22] дозволив ідентифікувати структуру напрямів оцінювання ефективності діяльності підприємства, які містять: фінансовий; кадровий; виробничий; інноваційний; інформаційно-комунікаційний та маркетинговий напрям як пріоритетний щодо контексту дослідження та вимог ринку для забезпечення й досягнення ефективної діяльності суб'єкта господарювання.

Метою здійснення другого етапу розробки методичного забезпечення оцінювання ефективності діяльності підприємства є формування обґрунтованої системи показників, яка є підґрунтям оцінювання для покращення ефективності діяльності підприємства загалом і маркетингового напрямку зокрема, як найбільш важливого в умовах зростаючої конкуренції.

У процесі здійснення розрахунків за запропонованим методичним забезпеченням оцінювання ефективності діяльності підприємства в маркетинговому аспекті використовувалася статистична інформація за 18 машинобудівними підприємствами Харківського регіону, які мають позитивний фінансовий результат, здійснюють маркетингові дослідження щодо лояльності споживачів.

Важливим є оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за фінансовим напрямом. Виходячи з проведеного аналізу літературних джерел [3–6; 8; 10–12] та поставленої мети дослідження, використано метод ранжування [20], згідно з яким визначено остаточний перелік показників, що мають найвищі ранги (а саме з першого по третій). Обґрунтований перелік показників оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за фінансовим напрямом містить: рентабельність активів підприємства, рентабельність реалізації, рентабельність власного капіталу, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності, коефіцієнт термінової ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансового ризику.

Наступним кроком формування обґрунтованої системи показників оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за фінансовим напрямом є визначення доцільності групування показників. Аналіз літературних джерел [2; 20; 23] довів доцільність використання факторного аналізу, який є підґрунтям проведення класифікації та систематизації простору ознак дослідження, групування факторів за їх економічним змістом. Відповідні розрахунки проводили в ППП STATISTICA 12.5.

Матрицю факторних навантажень за комплексом факторів оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за фінансовим напрямом подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Факторне навантаження показників за фінансовим напрямом

Показник	Компоненти			
	1	2	3	4
Рентабельність активів підприємства	0,346662	0,085779	0,822050	0,173996
Рентабельність реалізації	0,308504	-0,168354	0,854508	0,195779
Рентабельність власного капіталу	-0,121288	0,130019	0,832677	-0,135549
Коефіцієнт оборотності активів	0,068654	0,928787	0,088112	-0,035204
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-0,167690	0,599082	-0,216686	0,089152
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,737361	0,338218	0,067601	0,000033
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	0,110669	0,922477	0,034081	-0,156984
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,297632	0,675115	0,336661	-0,199736
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	0,860378	-0,149603	0,081824	0,233904
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,870233	-0,185023	0,249598	0,192377
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,794538	-0,099822	0,065625	0,129715
Коефіцієнт автономії	0,431420	-0,115285	0,050376	0,859274
Коефіцієнт фінансового ризику	-0,081342	0,051394	-0,072734	-0,955099

Результати проведеного аналізу свідчать, що чотири отримані фактори описують 77,74% дисперсії всього первинного переліку факторів, що свідчить про адекватність проведених розрахунків.

Наступним кроком є оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за кадровим напрямом, яку доцільно будувати на формуванні системи ключових показників результативності та цільового управління, що містять визначення кадрових потреб, планування розвитку кадрового потенціалу і показники ефективності використання персоналу.

З метою формування відповідної системи показників оцінювання було проведено критичний аналіз літературних джерел [5; 7; 9; 17; 22] за вказаною проблематикою. Запропонований перелік показників включає: коефіцієнт продуктивності праці, коефіцієнт наявності працівників, що виконують наукові дослідження і розробки, коефіцієнт зростання професійної підготовки та перепідготовки безпосередньо на виробництві, коефіцієнт зростання професійної підготовки та перепідготовки в навчальних закладах різних типів, коефіцієнт плинності кадрів, рівень професійної підготовки. Матрицю факторних навантажень за комплексом факторів оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за кадровим напрямом подано в таблиці 2.

Таблиця 2

Факторне навантаження показників за кадровим напрямом

Показник	Компоненти		
	1	2	3
Коефіцієнт продуктивності праці	-0,124878	0,924783	-0,010545
Коефіцієнт наявності працівників, що виконують наукові дослідження і розробки	-0,151284	0,914371	0,035652
Коефіцієнт зростання професійної підготовки та перепідготовки безпосередньо на виробництві	0,956286	-0,090506	0,132622
Коефіцієнт зростання професійної підготовки та перепідготовки в навчальних закладах різних типів	0,074563	-0,047360	-0,971276
Коефіцієнт плинності кадрів	0,281824	0,421699	0,261461
Рівень професійної підготовки	0,872295	-0,107427	-0,470258

Результати проведеного аналізу свідчать, що три отримані фактори описують 82,36% дисперсії всього первинного переліку факторів, що засвідчує адекватність проведених розрахунків.

Важливе значення також має оцінка ефективності діяльності підприємства за виробничим напрямом, що є підґрунтям виявлення наявних і прихованих можливостей використання засобів виробництва, які формують техніко-технологічний базис виробничої потужності підприємства. Результати проведеного аналізу джерел [5; 14] дозволили сформулювати сукупність показників для оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за виробничим напрямом: коефіцієнт фондоозброєності, коефіцієнт вибуття фондів, коефіцієнт приросту фондів, коефіцієнт придатності фондів, коефіцієнт фондодовіддачі. Для формування обґрунтованого переліку показників доцільно використання методу ранжування. Матрицю факторних навантажень за комплексом факторів оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за виробничим напрямом подано в таблиці 3.

Таблиця 3

Факторне навантаження показників за виробничим напрямом

Показник	Компоненти	
	1	2
Коефіцієнт фондоозброєності	-0,921741	0,100649
Коефіцієнт вибуття фондів	0,181387	0,725987
Коефіцієнт приросту фондів	-0,925335	-0,203267
Коефіцієнт придатності фондів	0,107678	-0,832771
Коефіцієнт фондовіддачі	-0,462165	0,459686

Результати проведеного аналізу свідчать, що два отримані фактори описують 70,94% дисперсії всього первинного переліку факторів, що свідчить про адекватність проведених розрахунків.

Як свідчить проведений аналіз [17; 19; 21], важливе значення має оцінка ефективності діяльності підприємства за інноваційним напрямом, який визначає рівень формування й ефективності використання інноваційних можливостей підприємства. Ґрунтуючись на здійсненому аналізі літературних джерел розроблено наступний перелік показників оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за інноваційним напрямом: коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції, коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції, що є новою для певного ринку, коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції, яка є новою лише для підприємства, що аналізується, коефіцієнт впровадження інноваційних машин, устаткування, приладів, апаратів тощо, коефіцієнт придбання нових технологій, коефіцієнт отримання прав на патенти, ліцензії, на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей, коефіцієнт придбання результатів досліджень і розробок, коефіцієнт придбання ноу-хау, коефіцієнт придбання нового устаткування. Матрицю факторних навантажень за комплексом факторів оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за інноваційним напрямом подано в таблиці 4.

Таблиця 4

Факторне навантаження показників за інноваційним напрямом

Показник	Компоненти	
	1	2
Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції	-0,911914	-0,072211
Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), що є новою для певного ринку	-0,981497	-0,033810
Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), яка є новою лише для підприємства, що аналізується	-0,981480	-0,033587
Коефіцієнт впровадження інноваційних машин, устаткування, приладів, апаратів тощо	0,033436	0,067248
Коефіцієнт придбання нових технологій	0,012576	0,967894
Коефіцієнт отримання прав на патенти, ліцензії, на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей	0,010159	0,283443
Коефіцієнт придбання результатів досліджень і розробок	0,003486	0,846644
Коефіцієнт придбання ноу-хау	0,000510	0,584653
Коефіцієнт придбання нового устаткування	0,014262	0,385707

Результати проведеного аналізу свідчать, що два отримані фактори описують 72,51% дисперсії всього первинного переліку факторів, що засвідчує адекватність проведених розрахунків.

Із метою узагальнення результатів аналізу на основі сформованого остаточного переліку показників оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за визначеними напрямами було сформовано матрицю факторних навантажень за всіма напрямками (таблиця 5), які було проаналізовано в методичному підході до оцінювання ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою.

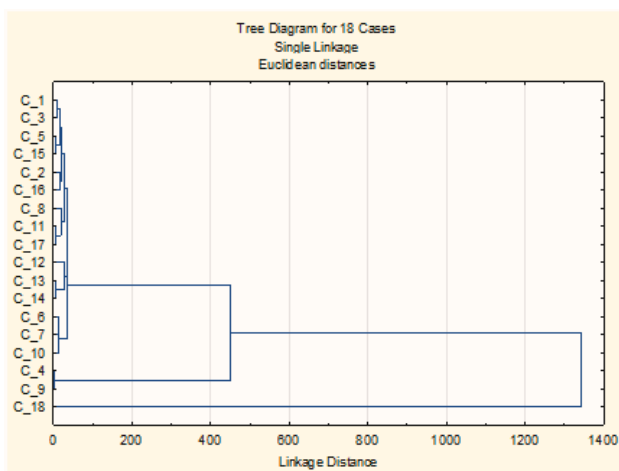
Результати проведеного аналізу свідчать, що два отримані фактори описують 96,05% дисперсії всього первинного переліку факторів, що свідчить про адекватність проведених розрахунків.

Наступним етапом розробки методичного забезпечення оцінки ефективності діяльності підприємств за об'єктивною складовою є виділення кластерно-однорідних груп машинобудівних підприємств. Вибір методу здійснення кластеризації проводився на основі аналізу літературних джерел з економіко-математичного моделювання [2; 20; 23]. Найбільш доцільним для досягнення поставленої мети доцільно використання методу Уорда. Оскільки метою дослідження є визначення ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою, тому пропонується у виді критеріїв для кластеризації встановити показники, що за результатами багатовимірної факторної аналізу мають найбільше навантаження (таблиця 5), за яким й було здійснено кластеризацію.

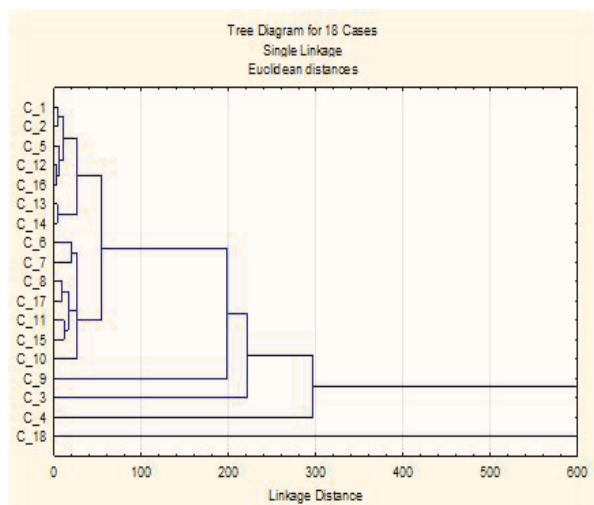
Факторне навантаження показників за всіма напрямками

Показник	Компоненти	
	1	1
Рентабельність активів підприємства	0,346662	0,369997
Рентабельність реалізації	0,308504	0,370036
Рентабельність власного капіталу	-0,121288	0,372220
Коефіцієнт оборотності активів	0,068654	0,371258
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-0,167690	0,260718
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	0,737361	0,371970
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	0,110669	0,362515
Коефіцієнт термінової ліквідності	-0,297632	0,365744
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,860378	0,369681
Коефіцієнт автономії	0,870233	0,364504
Коефіцієнт фінансового ризику	0,794538	0,472606
Коефіцієнт продуктивності праці	0,431420	0,370225
Коефіцієнт наявності працівників, що виконують наукові дослідження і розробки	-0,081342	0,371158
Коефіцієнт зростання професійної підготовки та перепідготовки безпосередньо на виробництві	3,229013	0,369907
Коефіцієнт зростання професійної підготовки та перепідготовки в навчальних закладах різних типів	0,248386	0,370247
Рівень професійної підготовки	0,92816	0,370000
Коефіцієнт фондоозброєності	0,92830	0,369873
Коефіцієнт вибуття фондів	0,92815	0,369815
Коефіцієнт приросту фондів	0,92764	0,371443
Коефіцієнт придатності фондів	0,92757	0,371210
Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції	0,31323	0,903524
Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), що є новою для певного ринку	0,39093	0,907157
Коефіцієнт реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг), яка є новою лише для підприємства, що аналізується	0,39095	0,907108
Коефіцієнт придбання нових технологій	0,92854	0,367484
Коефіцієнт придбання результатів досліджень і розробок	0,92857	0,368200

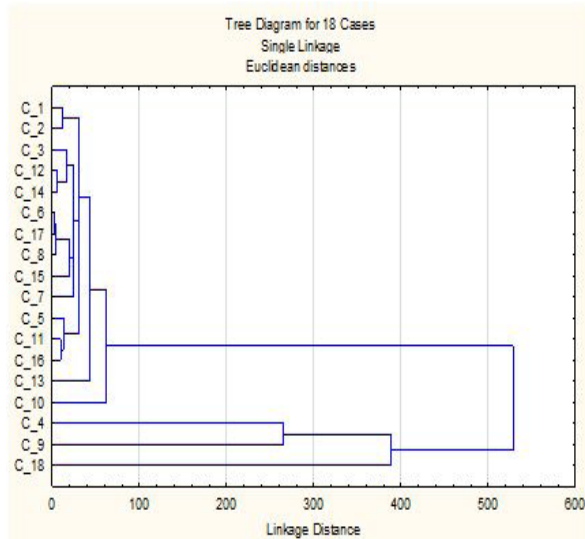
Сформовані кластерні групування однорідних непересічних груп машинобудівних підприємств за об'єктивною складовою відповідно представлено на рис. 1.

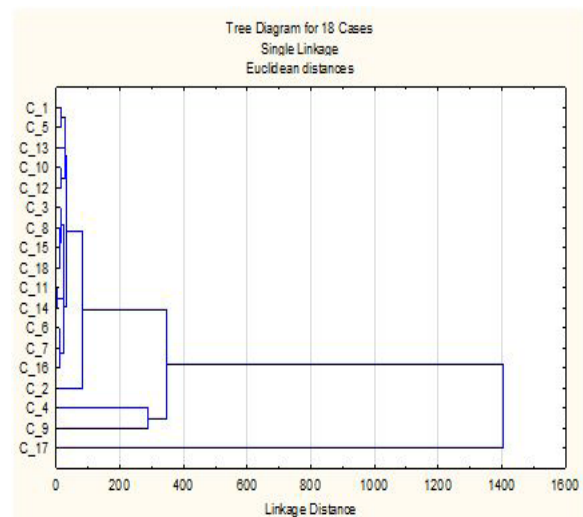
а) 2014 рік

б) 2015 рік

в) 2016 рік

г) 2017 рік

Умовні позначення номерів підприємств у дендрограмі:

1 – ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»; 2 – ДП завод «Елект-роважмаш»; 3 – ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»; 4 – ПАТ «Завод «Південкабель»; 5 – ПАТ «Електромашина»; 6 – ПАТ «Харківський верстатно-будівний завод»; 7 – ПАТ «Харківський завод штамів та пресформ»; 8 – ПАТ «Науково-виробниче підприємство теплоавтомат»; 9 – ВАТ «Завод ім. Фрунзе»; 10 – ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе»; 11 – ВАТ «Турбоатом»; 12 – ПАТ «Харківський підшипниковий завод»; 13 – Державне науково-виробниче підприємство «Об'єднання Комунар»; 14 – ДП «Харківський машино-будівний завод «ФЕД»; 15 – ПАТ «Коннектор»; 16 – ПАТ «ФЕД»; 17 – Науково-виробниче підприємство «Хартрон-плант» ЛТД (ТОВ); 18 – Науково-виробниче підприємство «Хартрон-експрес ЛТД» (ТОВ).

Рис. 1. Дендрограма розподілу машинобудівних підприємств за об'єктивною складовою

Отже, на основі наведеного алгоритму та за допомогою ППП STATISTICA 12.5 проведено виділення трьох кластерних груп підприємств за 4 роки. Отримані результати представлені в таблиці 6.

Таблиця 6

Склад кластерних груп за 2014–2017 рр.

Кластер	2014	2015	2016	2017
1	C_18	C_18	C_18	C_17
2	C_4, C_9	C_4	C_4, C_9	C_4, C_9
3	C_1, C_2, C_3, C_5, C_6, C_7, C_8, C_10, C_11, C_12, C_13, C_14, C_15, C_16, C_17	C_1, C_2, C_3, C_5, C_6, C_7, C_8, C_9, C_10, C_11, C_12, C_13, C_14, C_15, C_16, C_17	C_1, C_2, C_3, C_5, C_6, C_7, C_8, C_10, C_11, C_12, C_13, C_14, C_15, C_16, C_17	C_1, C_2, C_3, C_5, C_6, C_7, C_8, C_10, C_11, C_12, C_13, C_14, C_15, C_16, C_18

Із таблиці 6 видно, що за досліджуваний період практично не відбувалося переміщення підприємств із кластера в кластер. Максимальний відсоток підприємств, що здійснювали переміщення складає 5,55%. Отже, отримані кластерні групи за 2014–2017 рр. відповідають реальній економічній ситуації в країні та галузі машинобудування, тому в роботі запропоновано для подальших розрахунків використовувати однорідні групи 2017 р.

Наступним кроком оцінки ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою за всіма напрямками є отримання інтегральної оцінки. Інтегральний показник ефективності діяльності підприємства за об'єктивною складовою доцільно ідентифікувати як результат оцінювання основних показників ефективності діяльності підприємства, який базується на виділених часткових показниках [1; 16; 20]. Розрахунок інтегрального показника ефективності діяльності підприємств за об'єктивною складовою здійснено за досліджуваний період за визначеними кластерами (таблиця 7).

Таблиця 7

Значення інтегрального показника ефективності діяльності підприємств за об'єктивною складовою

Підприємство	Значення інтегрального показника			
	2014	2015	2016	2017
1 кластер				
Науково-виробниче підприємство «Хартрон-плант» ЛТД (ТОВ)	-	-	-	0,235942
Науково-виробниче підприємство «Хартрон-експрес ЛТД» (ТОВ)	0,450094	0,298904	0,25072	-
2 кластер				
ПАТ «Завод «Південкабель»	0,282274	0,36004	0,223617	0,245798
ПАТ «Завод ім. Фрунзе»	0,251706	-	0,243519	0,299572
3 кластер				
ПАТ «Завод ім. Фрунзе»	-	0,159714	-	-
Науково-виробниче підприємство «Хартрон-експрес ЛТД» (ТОВ)	-	-	-	0,38036
ДП завод «Електроважмаш»	0,218929	0,142909	0,18587	0,738696
ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	0,268511	0,27179	0,149288	0,193682
ПАТ «Електромашина»	0,223259	0,223618	0,252391	0,591184
ПАТ «Харківський верстатобудівний завод»	0,127133	0,136089	0,074264	0,078744
ПАТ «Харківський завод штамів та пресформ»	0,25601	0,266337	0,406205	0,397749
ПАТ «Науково-виробниче підприємство теплоавтомат»	0,227437	0,200984	0,174474	0,08148
ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе»	0,171684	0,178466	0,190647	0,277269
ПАТ «Турбоатом»	0,194509	0,152857	0,196103	0,133518
ПАТ «Харківський підшипниковий завод»	0,148342	0,108398	0,067379	0,951227
Державне науково-виробниче підприємство «Об'єднання Комунар»	0,254264	0,363376	0,224577	0,192609
ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД»	0,325193	0,211229	0,11316	0,129256
ПАТ «Коннектор»	0,119433	0,114485	0,122374	0,618416
ПАТ «ФЕД»	0,270239	0,354329	0,249128	0,209141
Науково-виробниче підприємство «Хартрон-плант» ЛТД (ТОВ)	0,114924	0,105066	0,181241	-

Позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду спостерігали в ДП завод «Електроважмаш», ПАТ «Електромашина», ПАТ «Коннектор» та саме ці підприємства демонструють одні з найкращих результатів у 2017 р. Таким чином, можна зробити висновок, що саме ці підприємства є лідерами машинобудування щодо забезпечення ефективності діяльності за об'єктивною складовою. Найкращий результат у 2017 р. демонструє ПАТ «Харківський підшипниковий завод», а найгірший – ПАТ «Харківський верстатобудівний завод».

Висновки. Отже, під час здійсненого дослідження було розглянуто наявні теоретичні підходи до формування методичного забезпечення оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства, що дозволило сформулювати обґрунтований перелік показників на основі аналізу наукових праць із певної проблематики, застосування методу ранжування. Використання факторного аналізу дозволило сформулювати остаточний перелік показників діяльності підприємства за всіма напрямками. Розрахунок інтегрального показника за кластерами підприємств досліджуваних підприємств дозволив об'єктивно оцінити ефективність діяльності відповідно до їх приналежності до певного кластеру. Подальші дослідження спрямовані на розробку й апробацію методичного підходу до оцінювання ефективності діяльності підприємства за суб'єктивною складовою.

Література:

1. Балабанова Л. В., Фоломкина І. С. Управління реалізацією стратегій підприємства: маркетинговий підхід : монографія. Донецьк : ДонНУЕТ, 2009. 402 с.
2. Буреева Н. Н. Многомерный статистический анализ с использованием ППП «STATISTICA». Нижний Новгород: ННГУ, 2007. 112 с.
3. Вакульчик О. М. Формування механізму фінансового управління машинобудівного підприємства на основі проєкції множини мотивів і цілей. Збірник наук. праць ДУЕП. Європейський вектор економічного розвитку. Вип. 1(10)2011. С. 23–30.
4. Власова Н. О., Чорна М. В., Зубков С. О. Ефективність політики фінансування необоротних активів підприємств торгівлі: монографія. Харків : ХДУХТ, 2008. 267 с.
5. Говорушко Т. А., Климаш Н. І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія. Київ: Логос, 2013. 204 с.
6. Говорушко Т. А., Сілакова Г. В. Формування джерел фінансування інвестиційної діяльності на підприємствах кондитерської промисловості в умовах глобалізації економіки : монографія. Київ: Логос, 2013. 208 с.
7. Гриньова В. М., Писаревська Г. І. Управління кадровим потенціалом підприємства : монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 228 с.

8. Зятковський І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств : монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2000. 214 с.
9. Іваницька С.Б., Анісова Н.В., Петрова А.О. Кадровий потенціал підприємства: фактори формування та використання Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». № 10. 2013. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (Last accessed: 29.04.2018).
10. Коваленко М. А., Чесноков В. Л. Фінансовий словник Херсон : ІТ, 2011. – 310 с. URL: <http://opovidannya.kiev.ua/index.php...>
11. Кононенко О., Клиженко Я. Аналіз фінансової звітності. Харків: Фактор, 2012. 208 с.
12. Кузьмін О. Є., Шотік Т. М. Фінансова складова в розвитку й функціонуванні національної інноваційної системи. Фінанси України. № 5. 2009. С. 21–30.
13. Мороз Л. А., Лебідь Т. В. Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства. «Львівська політехніка» національний університет. Вісник. № 649. Логістика. Львів, 2009. С. 214–220.
14. Пилипенко С. М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. №10. С. 452–456.
15. Попов Е. В. Потенциал маркетинга предприятия. Маркетинговые исследования и консультации. URL: http://www.my-market.ru/market__161.html (Last accessed: 28.04.2018).
16. Пробоїв О. А. Формування та нарощування стратегічного потенціалу підприємства інструментами фінансового інжинірингу, теоретико-методологічні аспекти: монографія. Донецьк Ноулідж, 2010. 235 с.
17. Рогачева Н. И., Попова Г. В. Развитие инновационного кадрового потенциала региона. Региональная экономика. 2006. № 5. С. 30-31. URL: www.v-itec.ru/investregion/2006/05/pdf/2006-05-08.pdf.
18. Селезнев Е. Н. Интеллектуальный потенциал – показатель состояния интеллектуального капитала и эффективности его использования. Финансовый менеджмент. 2004. № 5. URL: <http://www.finman.ru/articles/2004/5/3430.html> (Last accessed: 29.04.2018).
19. Стадник В.В., Головчук О. В. Науково-методичні підходи до управління інноваційною діяльністю підприємства та його інформаційним забезпеченням. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 5. С. 177–181.
20. Раєвнева О. В. Статистичне моделювання та прогнозування. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2014. 537 с.
21. Кириченко О. А., Єрохін С. А. та ін. Фінансово-економічні механізми інноваційно-інвестиційного розвитку України. Київ: Національна академія управління, 2008. 252 с.
22. Череп О.Г., Гайдай І.О. Управління кадровим потенціалом підприємств машинобудування Запорізької області. Збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної конференції: «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях». Запоріжжя: Видавництво ЗНУ, 2016. С. 273–274.
23. Щука В. Г., Мандрик Д. І. Дослідження методів прогнозування та обґрунтування вибору кращого з них для прогнозування показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Вісник Хмельницького нац. ун-ту. Економічні науки. 2015. № 1. С. 102–104. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchnu_ekon_2015_1_20.pdf (Last accessed: 27.04.2018).